

ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Аносенков А. А., Коломієць Ю. М., Мукоїда Р. В.

ВСТУП

Військова агресія російської федерації поставила перед системою Міністерства внутрішніх справ України нові виклики та завдання, які пов'язані з необхідністю виконання визначених законодавством повноважень в умовах бойових дій, а також напруженої соціально-економічної та політичної ситуації. Якість роботи Національної поліції України, безумовно, залежить від якості кадрового складу, підготовку якого здійснюють заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Під час дії воєнного стану вимоги керівництва держави та МВС України до змісту та якості підготовки майбутніх поліцейських значно підвищилися.

Особлива увага в цьому напрямі приділяється збільшенню практичної складової під час освітнього процесу, відпрацюванню навичок документування та розслідування воєнних злочинів, злочинів, учинених на деокупованих територіях, застосуванню нових видів озброєння та спеціальних засобів. Вказана ситуація пояснюється, зокрема, тим, що під час воєнного стану діяльність органів та підрозділів МВС України зазнала значних змін.

Крім виконання звичайних повноважень щодо забезпечення публічної безпеки та порядку і протидії злочинності, працівники Національної поліції залучаються до забезпечення стабілізаційних заходів на деокупованих територіях і територіях, прилеглих до районів бойових дій, евакуаційних та рятувальних операцій, гуманітарних місій тощо.

На сьогодні поряд з класичними способами ведення бойових дій (оборона та наступ) набувають значення стабілізаційні дії (стабілізаційна операція), яка складас основу концепції превентивного стримування.

1. Мета і характеристика стабілізаційної операції за участі підрозділів Національної поліції України

На виконання доручення Президента України від 13 січня 2023 року Кабінетом Міністрів України прийнято постанову № 30 про утворення як юридичної особи публічного права міжрегіонального територіального органу Національної поліції – Департаменту поліції особливого призначення «Об'єднана штурмова бригада Національної поліції України «Лють» (далі – Бригада)¹. До цієї штурмової бригади вже виявили бажання вступити чимало курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які готують поліцейських, а отже, актуальним і доцільним буде впровадження в підготовку майбутніх працівників Національної поліції тем та практичних занять щодо: 1) проведення штурмових та пошукових заходів; 2) організації та здійснення заходів стосовно рятування людей і забезпечення їх безпеки; 3) виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів; 4) проведення аеророзвідки; 5) проведення стабілізаційних та пошуково-фільтраційних заходів на звільнених територіях; 6) застосування в діяльності поліції групової тактики або тактики штурмових груп.

Стабілізаційні дії військ – форма воєнних дій, яка уявляє собою сукупність узгоджених та взаємозв'язаних за метою, завданнями, місцем і часом одночасних або послідовних заходів, акцій і дій, які проводяться визначеним складом військ у взаємодії з органами та підрозділами інших військових формувань (ІВФ) та правоохоронних органів (ПрО) у межах стабілізаційної операції або самостійно для стабілізації обстановки у кризовому районі².

Стабілізаційна операція ведеться з метою запобігання збройним конфліктам, їх ліквідації на ранніх стадіях, забезпечення та підтримання безпеки і стабільності в постконфліктний період (робота на деокупованій території). За своїм змістом ця операція полягає у проведенні спеціальних військових дій, маневру утвореним міжвидовим (міжвідомчим) угрупованням військ (сил) за єдиним замислом.

¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 13 січня 2023 р. № 30 «Про утворення територіального органу Національної поліції» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/30-2023-%D0%BF#Text>

² БОЙОВИЙ СТАТУТ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ. Частина III. Взвод, відділення, екіпаж танка. Київ: Алерта, 2022. С.202

Спеціальна протидиверсійна операція проводиться спільними діями загальновійськових підрозділів, Сил спеціальних операцій (ССпО), інших видів Збройних Сил, інших військових формувань та правоохоронних органів (ІВФ та ПрО) у складі об'єднаного угруповання для виявлення, блокування та ліквідації диверсійно-розвідувальних сил (ДРС) противника або незаконних збройних формувань у визначеному секторі (районі) відповідальності.

Під час участі у стабілізаційних діях військ, спеціальній протидиверсійній операції Національна поліція України у взаємодії з загальновійськовими підрозділами, формуваннями ІВФ та ПрО здійснюють спеціальні військові дії.

Спеціальні військові дії (СпВД) НПУ є складовим елементом стабілізаційної операції, самостійних стабілізаційних дій, спеціальної протидиверсійної операції. Це дії низового тактичного рівня. Вони співвідносяться зі стабілізаційною (протидиверсійною) операцією за масштабами і змістом, як загальновійськовою операцією.

Важлива особливість ведення стабілізаційних дій військ і протидиверсійної операції полягає в тому, що військам протистоїть противник, який може з'явитися і зникнути несподівано в будь-який час і в будь-якому місці. Тому тут немає чітко визначеної лінії фронту, але є повсюдна боротьба, немає тилу як зони відносно безпеки. Обстановка, коли всюди фронт, коли всюди чатує небезпека, має сильний психологічний вплив на військовослужбовців, морально і фізично виснажує їх. У подібних умовах боротьба з противником повинна ґрунтуватися на мистецтві, хитрості, своєчасному розкритті його замислів і планів.

Перехід до стабілізаційних дій може здійснюватися з певних причин. Перша – перехід від активних дій загальновійськових підрозділів до дій щодо забезпечення безпеки, друга – виконання заходів, необхідних для збереження або відновлення інфраструктури.

Бригада веде стабілізаційні дії для забезпечення безпеки цивільного населення, у тому числі через відновлення функціонування органів місцевого самоврядування. Бригада не має можливості самостійно стабілізувати обстановку у визначеній зоні. Основна роль бригади під час ведення стабілізаційних дій полягає у встановленні та підтримці єдності зусиль усіх сил та засобів, які забезпечують досягнення мети дій.

Завданнями поліції під час проведення стабілізаційних заходів в межах визначених повноважень є: у взаємодії з підрозділами

(військовими частинами) Збройних Сил України, Головного управління розвідки Міністерства оборони України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, іншими складовими сил безпеки і оборони участь з відсічі та стримуванні збройної агресії проти України; проведення ударно-штурмових та ударно-пошукових заходів; ліквідація збройного конфлікту або надзвичайної ситуації; організації та здійснення заходів щодо рятування людей і забезпечення їх безпеки; виконанні завдань територіальної оборони; виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів (розмінування територій в разі необхідності); здійснення контрдиверсійних заходів (виявлення та знешкодження диверсійно-розвідувальних сил і незаконних збройних формувань противника); проведення аеророзвідки та вогневого ураження противника на території окупованих населених пунктів; застосування маневру сил і засобів Бригади для завдання одночасних і послідовних вогневих ударів із різних видів озброєння та невідступним переслідуванням противника (окупанта), виявлення позицій ворога; знищення військової техніки та живої сили противника; проведення стабілізаційних та пошуково-фільтраційних заходів на звільнених територіях; застосування групової тактики або тактики штурмових груп для здійснення тактичного прориву оборони противника.

Під час організації виконання завдань на деокупованій території повинні враховуватися особливості, основними з яких є: обмеження (заборона) на застосування певних способів дій і засобів ураження; необхідність уникнення втрат мирного населення та руйнування (виведення з ладу) об'єктів інфраструктури; безпосередній контакт та постійний інформаційно-психологічний вплив з боку антидержавно налаштованих осіб, партій, релігійних організацій, рухів і певних верств населення; необхідність одночасного виконання декількох різних за характером і місцем виконання завдань; в разі загострення обстановки автономність дій підрозділів поліції; спільне виконання завдань з ІВФ та ПрО, штабами зон територіальної оборони.

Основними принципами стабілізаційних дій є: трансформація конфлікту; єдність зусиль; побудова партнерства.

Трансформація конфлікту – це процес усунення причин та умов, що зумовили конфлікт. Бригада залучається до ведення стабілізаційних дій, поки інші складові Сил оборони держави не зможуть забезпечувати безпеку населення.

Стабілізаційні дії вимагають налагодження співпраці між суб'єктами, зацікавленими у врегулюванні ситуації. Суть полягає у синхронізації, координації та інтеграції діяльності урядових та неурядових організацій спільно з військовими для досягнення єдності зусиль. Єдність зусиль – це координація і співпраця, яка спрямована на спільну мету. Єдність зусиль є фундаментом для успішного виконання завдань під час ведення стабілізаційних дій.

Побудова партнерства є результатом заходів і військових зусиль, що підвищують здатність органів місцевого самоврядування забезпечувати верховенство права, безпеку населення, надання йому основних послуг. Бригада застосовує комплексний підхід для вирішення спільних інтересів. Єдність дій є незамінною особливістю побудови партнерської відносин.

Якщо бригада виконує завдання в районі, де відсутні органи місцевого самоврядування, на неї додатково покладаються завдання організації функціонування військово-цивільної адміністрації. Військово-цивільній адміністрації – призначені для забезпечення дії Конституції та законів України, забезпечення безпеки і нормалізації життєдіяльності населення, правопорядку, участі у протидії актам збройної агресії, диверсійним проявам і терористичним актам, недопущення гуманітарної катастрофи в районі відсічі збройної агресії російської федерації.

Фази стабілізаційних дій. Фазами стабілізаційних дій є: початкова фаза (ініціалізація); трансформаційна фаза (фаза перетворень); фаза забезпечення стабільності.

Початкова фаза (ініціалізація) – це заходи початкового реагування, які виконуються для стабілізації кризової ситуації. Бригада виконує стабілізаційні завдання або до початку конфлікту, або після завершення конфлікту, коли безпекова ситуація не дозволяє використовувати цивільний персонал. Ініціалізація спрямована на створення безпечного середовища, що дозволяє задовольнити гуманітарні потреби місцевого населення. Ініціалізація дозволяє зменшити рівень насильства та людських страждань, створюючи умови, які дають можливість іншим суб'єктам безпечно допомагати населенню.

До заходів трансформаційної фази належать стабілізація обстановки, відновлення та розбудова. Заходи трансформації виконуються у відносно безпечному середовищі. Трансформація має важливе значення для збереження стабільності та сприяє стабільності в межах району дій бригади.

Так згідно розпорядження КМУ «Про затвердження плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад» до сфери відповідальності НПУ відноситься: здійснення заходів з очищення (розмінування) територій населених пунктів, об'єктів життєзабезпечення населення, гасіння пожеж, розбирання завалів тощо; життя заходів для виявлення осіб, причетних до колабораційної діяльності та пособництва державі-агресору; надання підтримки у створенні громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, здійснення координації їх діяльності; забезпечення повернення, а у разі неможливості забезпечення відновлення наявної документації щодо власників зареєстрованої зброї; здійснення приймання, зберігання вилученої, добровільно зданої або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боєприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв; життя заходів до встановлення місця перебування безвісти зниклих осіб, зокрема за особливих обставин; виявлення дітей, які залишилися без батьківського піклування; проведення обліку дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, забезпечення переміщення дітей до безпечних районів з тимчасовим влаштуванням до сімейних форм виховання; проведення перевірки законності перебування на території України громадян держави-агресора, а також інших іноземців, осіб без громадянства та прийняття за її результатами рішень, передбачених Законом України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»; проведення розмінування (спеціальних вибухотехнічних робіт) інфраструктури електронних комунікаційних мереж, зокрема антен, веж, інших споруд електронних комунікацій. Проведення інформування операторів електронних комунікацій щодо здійснення заходів з розмінування (спеціальних вибухотехнічних робіт); проведення розмінування (спеціальних вибухотехнічних робіт) земель сільськогосподарського призначення та виробничих потужностей підприємств із визначенням пріоритетності здійснення заходів з розмінування (спеціальних вибухотехнічних робіт); проведення обстеження (розмінування) та виконання піротехнічних робіт, пов'язаних із знешкодженням виявлених вибухонебезпечних предметів. Визначення місця знищення вибухонебезпечних предметів та виконання піротехнічних робіт, пов'язаних із знешкодженням виявлених вибухонебезпечних предметів. Організація та забезпечення оповіщення населення про ризики, пов'язані із

перебуванням у зоні можливого ураження вибухонебезпечних предметів, та дотримання правил поведінки з вибухонебезпечними предметами; збір інформації про ділянки узбережжя морів, морських заток, лиманів та островів у внутрішніх морських водах у межах пляжної зони та узбережжя водних об'єктів на земельних ділянках прибережних захисних смуг Чорного та Азовського морів, річок Дніпро та Південний Буг, де є небезпека мінування, передача інформації уповноваженим органам, які займаються розмінуванням³.

Фаза забезпечення стабільності передбачає проведення заходів, які спрямовані на виконання довгострокових програм, спрямованих на побудову партнерства та трансформацію. Успішне виконання цих заходів забезпечує умови для стабільного розвитку. Як правило, бригада здійснює заходи із забезпечення стабільності, коли середовище безпеки є достатньо стабільним. Досить часто бригада здійснює довгострокові програми для підтримки населення.

Для успішного захоплення та утримання ініціативи під час ведення стабілізаційних дій бригада повинна визначити і знизити негативний вплив з боку джерел нестабільності.

Бригада організовує збір інформації для отримання повного розуміння про наміри та спроможності ключових суб'єктів операційного середовища, у тому числі й тих, які відносяться до джерел нестабільності.

Основними джерелами нестабільності під час ведення стабілізаційних є:

військові дії країни агресора; незаконні збройні формування; релігійні, етнічні групи населення, які незадоволені державною владою та придримують агресора; стихійні лиха або дефіцит ресурсів (гуманітарна котострофа або руйнування інфраструктури).

Стабілізаційні дії ведуться з метою підтримання або відновлення безпекового середовища, державного управління, відновлення інфраструктури та надання гуманітарної допомоги. Бригада планує, здійснює підготовку та оцінює проведені дії для визначення позитивних, негативних або нейтральних впливів на район дій.

Безпека цивільного населення спрямовується на захист як від внутрішніх, так і від зовнішніх загроз. Бригада повинна координувати дії, що спрямовані на встановлення порядку,

³ Про затвердження плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад, розпорядження Кабінету міністрів України від 30 грудня 2022 р. № 1219-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1219-2022-%D1%80#Text>

стримання насильства, підтримання, відновлення або створення цивільних органів влади.

Одним із завдань бригади є задоволення базових гуманітарних потреб населення (продукти харчування, вода та намети) поряд з підтримкою переміщених цивільних осіб та запобіганню поширення епідемічних хвороб. Зусилля з відновлення постачання базових послуг життєзабезпечення у будь-якій операції впливає на добробут населення. Поряд з необхідністю забезпечення безпеки, для врегулювання конфлікту командир оцінює спроможності бригади щодо задоволення базових гуманітарних потреб.

Під час надання гуманітарної допомоги населенню підрозділи НПУ можуть залучатись до участі у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (НС) природного, техногенного характеру, зумовлених наслідками ведення бойових дій, диверсійної (терористичної) діяльності.

Силами підрозділу можуть виконуватись аварійно-рятувальні, пошукові та інші невідкладні роботи, що спрямовані на припинення дії небезпечних факторів і забезпечення захисту населення а також здійснюватись локалізація зони надзвичайної ситуації та влаштування табори для тимчасового розміщення постраждалих, харчування і обігріву.

Підрозділ застосовується, як правило, у складі зведеного загону і виконує завдання у взаємодії з підрозділами Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України) установами Міністерства охорони здоров'я, ІВФ і ПрО. Підрозділ виділяється у розпорядження місцевих органів влади та забезпечується необхідними матеріально-технічними засобами. Залучення підрозділів до робіт здійснюється після проведення розвідки та оцінювання масштабу НС з урахуванням чинників, що впливають на виконання завдання. Завдання виконуються шляхом безперервного ведення робіт з максимальним використанням усіх сил і засобів для рятування постраждалих, локалізації та ліквідації осередків НС.

Завданнями бригади щодо забезпечення функціонування органів місцевого самоврядування можуть бути: підтримка діяльності перехідної адміністрації; підтримка у розвитку державного управління на місцевому рівні; підтримка організації виборчого процесу *(за умови проведення)*.

Бригада надає допомогу органам місцевого самоврядування шляхом встановлення безпечного середовища для початку процесу відновлення інфраструктури. Під час охорони та оборони важливих

об'єктів і комунікацій основними завданнями підрозділу є недопущення проникнення до об'єктів сил спеціальних операцій (ССО) противника, ДРС та відбиття їх нападу. В залежності від завдання, умов обстановки, а також характеру функціонування об'єктів (комунікацій) підрозділи ведуть охоронні, оборонні, сторожові, загороджувальні, патрульні дії.

Командир бригади і штаб повинні бути готовими до різкої зміни обстановки. В ході виконання завдань стабілізаційних дій бригада може отримати завдання щодо боротьби з ДРС противника та НЗФ. У цьому випадку дії підрозділів бригади передбачатимуть ведення як наступальних, так і оборонних дій. Командир бригади у разі виконання завдань щодо боротьби з ДРС противника створює бойовий порядок, одночасно підтримуючи баланс між необхідністю ведення стабілізаційних дій та збереженням бойового потенціалу підрозділів. Командир бригади повинен спланувати передачу повноважень в районі виконання завдань у випадку, коли необхідно перейти до наступальних або оборонних дій.

Бригада переходить від стабілізаційних до оборонних дій у випадку: різкого загострення обстановки в районі виконання завдань; виникнення загрози від сильнішого противника із-за меж району дій; отримання наказу від старшого начальника.

Командир бригади або старший начальник можуть віддати наказ на проведення наступальних дій, наприклад, атаки або зближення з противником. Командир бригади та підлеглі командири повинні швидко перегрупувати свої підрозділи на ведення наступальних дій з метою блокування і знищення ДРС противника.

2. Тактика дій підрозділів поліції у стабілізаційних діях військ

Способи дій підрозділу НПУ під час участі бригади в стабілізаційних діях залежать від обстановки та характеру завдань і полягають у виконанні таких дій і заходів:

- під час посилення охорони та прикриття ділянок державного кордону, важливих об'єктів і комунікацій, виконання режимно-обмежувальних заходів – демонстраційні, оборонні, охоронні, сторожові та патрульні дії;

- під час проведення заходів щодо протидії ДРС противника, НЗФ, терористичним групам, які намагаються діяти через державний кордон, – оборонні, охоронні, сторожові, розвідувально-пошукові, пошуково-ударні, ізоляційні дії;

– під час недопущення нападів на базові табори, диверсій на об'єктах інфраструктури, охорони та супроводження вантажів, високопосадових осіб – оборонні, охоронні, сторожові та патрульні дії;

– під час надання допомоги населенню у ліквідації наслідків диверсій, терористичних актів, НС техногенного, природного характеру та викликаних застосуванням противником засобів ураження – ізоляційні, охоронні, сторожові та патрульні дії;

У всіх випадках визначений з цією метою підрозділи діють у тісній взаємодії з органами, військовими частинами і підрозділами ІВФ та ПрО.

Важко охарактеризувати всі вищезгадані дії, тому ми засередимося на тих діях, які відносяться до спеціальних військових дій в рамках участі загальновійськових частин і підрозділів правоохоронних органів у стабілізаційних діях військ і спеціальній протидиверсійній операції, а саме: – ізоляційно-обмежувальних; – блокувальних; – розвідувально-пошукових; – пошуково-ударних; – рейдових; – фільтраційних⁴.

Ізоляційно-обмежувальні дії мають на меті ізоляцію кризового району для створення сприятливих умов ведення стабілізаційних дій, зовнішнього блокування (локалізації) району збройного конфлікту, здійснення контрольнопропускового режиму на шляхах і дорогах пересування у район і з району конфлікту та недопущення прориву ДРС противника за межі району збройного конфлікту та ізоляції їх від джерел постачання озброєння та військової техніки, боєприпасами та іншими матеріально-технічними засобами.

Блокувальні дії мають на меті обмежити маневр противника шляхом блокування району (ділянки) місцевості, який він займає. Для блокування підрозділи групи займають вигідні рубежі на місцевості, перекривають шляхи можливого виходу противника із району його розташування, шляхи (напрямки) постачання боєприпасів і зброї, надходження поповнення з наступним оточенням противника і примушенням до здачі, а у разі здійснення опору – знищенням.

У зоні відповідальності та по периметру визначеного району можуть встановлюватися рубежі військових загороджень та

⁴ Спільні дії військових формувань і правоохоронних органів держави: проблеми та шляхи вирішення в умовах воєнного стану: Методичні рекомендації / Аносенков А.А., Коломієць Ю.М., Мукоїда Р.В., Томіна В.Ю.: ОДУВС, 2023. С. 17.

створюватися блокпости за рахунок підрозділів, що безпосередньо залучаються до проведення операції. Ними перекриваються дороги та магістралі, ділянки узбережжя (річок), чим створюється зовнішня смуга ізоляції.

Рубіж військового загородження призначається уздовж основних комунікацій, рокад, на важливих ділянках узбережжя (річок) для недопущення проникнення ДРС противника та інших злочинних елементів із визначених районів (у визначені райони) і прикриття важливих об'єктів, шляхом виставлення на ньому засідок, заслонів, постів спостереження, секретів та організації патрулювання, а також утримання резерву для негайного реагування при виявленні ДРС противника.

Основним завданням підрозділу, що створює рубіж військового загородження, є недопущення несанкціонованого руху поза межами дозволених маршрутів. Рубежі військового загородження можуть створюватися із залученням підрозділів ІВФ та ПрО, підрозділів територіальної оборони. Протяжність рубежу військового загородження залежить від отриманого завдання, умов місцевості, наявності сил та засобів.

Блокпост – військовий наряд, що призначений для несення служби на перехрестях важливих доріг, в'їздах (виїздах) до населених пунктів, станцій.

Основні завдання, які виконує підрозділ на блокпосту: здійснення контролю за рухом транспорту, людей, їх перевірки та огляду, своєчасне виявлення пересування ДРС противника та інших злочинних елементів, шляхів можливого виходу бойовиків із районів їх зосередження, позбавленні доступу до джерел постачання боєприпасів і зброї та недопущення прориву через блокпост.

Блокпости можуть посилюватися особовим складом підрозділів НГУ, НПУ, представниками СБУ; на окремих ділянках блокпости можуть створюватися за рахунок підрозділів НГУ.

При ізоляції визначеного району можуть обладнуватись КПП для огляду і пропуску населення і транспорту, а також створюватись фільтраційні пункти з залученням представників військової контррозвідки.

Блокпости обладнуються на перехрестях важливих доріг, в'їздах (виїздах) до міст та населених пунктів, станцій і призначаються для створення зовнішньої ізоляції району дій ДРС противника і здійснення контролю за рухом транспорту і людей, їх перевірки та огляду.

Блокпости призначаються, як правило, у складі посиленого взводу і можуть посилюватися особовим складом підрозділів НГУ МВС, НПУ, представниками СБУ.

Група блокування (оточення) обмежує маневр противника шляхом блокування району (ділянки) місцевості, який займає. Для блокування підрозділи групи займають вигідні рубежі на місцевості, перекривають шляхи можливого виходу противника із району його розташування, шляхи (напрямки) постачання боєприпасів і зброї, надходження поповнення з наступним оточенням противника і примушенням до здачі, а у разі здійснення опору – знищенням.

Склад і чисельність групи блокування визначаються розміром району блокування, бойовими можливостями підрозділів, умовами місцевості, порою року і часом доби.

Для блокування визначеного району групі призначається рубіж блокування, фронт якого для роти може бути до 3 км на відкритій місцевості і до 1,5 км на закритій. Про вихід на рубіж блокування командир підрозділу повинен доповісти старшому командирі у уточнити завдання та порядок подальших дій.

Район вважається блокованим, якщо між сусідніми підрозділами на рубежі блокування встановлено вогневий і тактичний зв'язок та забезпечено суцільне спостереження за місцевістю.

Бойовий порядок групи блокування складається з бойових порядків підрозділів і резерву. Підрозділи на рубежі блокування розгортаються на широкому фронті. Перед рубежем блокування встановлюються пости спостереження, секрети і засідки, в проміжки висилаються дозори.

За наявності часу та відповідних засобів окремі ділянки місцевості перед рубежем блокування, а також стики і проміжки між підрозділами мінуються, на них встановлюються загородження та технічні засоби виявлення противника.

Резерв групи створюється для посилення підрозділів на загрозливих напрямках та виконання інших завдань, як правило, силою до взводу.

У випадку нестачі сил і засобів для суцільного блокування району розташування ДРС противника, блокуються тільки окремі напрямки, де вихід (прорив) противника найбільш вірогідний. Прикриття цих напрямків на рубежі блокування здійснюються заслонами.

Коли є точні дані про місцезнаходження ДРС противника одразу може здійснюватись їх оточення. У цьому випадку блокується не район, а сам противник у ньому. Оточення полягає в ущільненні кільця блокування з метою зменшення фронту блокування (створення суцільного фронту) до встановлення вогневого контакту

із противником і недопущення його прориву (просочування). Бойовий порядок при оточенні будується, як правило, в один ешелон і складається з груп оточення, вогневої і резерву.

Щільність оточення залежить від наявності сил і засобів, характеру місцевості. Роті призначається ділянка оточення до 1000 м. Оточення може здійснюватися для запобігання виходу противника з населеного пункту.

Надійне оточення досягається створенням двох кілець оточення – внутрішнього і зовнішнього. При цьому внутрішнє кільце створюється за околицею міста. При блокуванні (оточенні) великих населених пунктів або окремих їх районів група може займати позиції на зовнішньому чи внутрішньому рубежі блокування (оточення) або по периметру окремого району. Шляхи можливого руху противника всередині населеного пункту перекриваються заслонами.

Розвідувально-пошукові дії мають на меті визначити місце розташування загонів ДРС, їх бойовий склад, наявність опорних пунктів, баз, складів, пунктів управління. Для цього можуть залучатися сили і засоби агентурної, космічної, повітряної, радіо- і радіотехнічної розвідки; розвідувальні органи спеціального призначення та військової розвідки. З метою уточнення отриманих від них даних доцільно застосовувати пошукові групи.

Дії підрозділу що веде пошук під час виявлення базового табору ДРС. В випадку виявлення бойовиків або явних розвідувальних ознак їх наявності в районі пошуку (розвідки), командир пошукової (розвідувальної) групи негайно доповідає про це та про прийняте ним рішення старшому начальнику. Виявивши поблизу базового табору бойовиків, пошукова (розвідувальна) група по команді командира групи зупиняє будь які пересування, займає кругову оборону та встановлює спостереження за ними. В ході тривалого прихованого спостереження виявляються майже всі елементи базового табору, приблизна кількість противника, їх озброєння, характер діяльності та ступінь бойової готовності.

При необхідності проведення дорозвідки місцевості та противника, від пошукової (розвідувальної) групи висилається дозор в кількості трьох-шести найбільш підготовлених досвідчених співробітників.

Військовослужбовці дозору повільно та приховано, прикриваючи один одного обходять виявленого противника максимально охоплюючи його з флангу. Снайпер групи, кулеметник та інші військовослужбовці беруть спостерігачів противника під приціл в готовності негайно відкрити вогонь (зброя знята з запобіжника,

палець на спусковій скобі). Увага! При найменших підозрілих діях бойовиків вони негайно знищуються – краще вогнем з безшумної зброї (не менше одного стріляючого з безшумної зброї на одного бойовика). Виявивши базовий табір або ще одну позицію бойової охорони, дозор веде розвідку спостереженням та підслуховуванням. Всі переміщення пошукової (розвідувальної) групи навколо базового табору максимально обмежуються, що значно знижує ймовірність виявлення групи противника на підступах до табору і підриву особового складу пошукової (розвідувальної) групи на прикриваючих її мінно-вибухових засобах. Зібравши необхідну інформацію, командир групи, не послабляючи спостереження за табором, доповідає старшому начальнику результати розвідки табору та своє рішення.

Оцінка противника та місцевості. При оцінці табору противника командир пошукової (розвідувальної) групи визначає:

- щодо складу ДРС – загальну кількість бойовиків та їх озброєння (перш за все кількість кулеметів та РПГ), наявність озброєння вогневої підтримки (мінометів та АГС і так далі)

- співвідношення сил та засобів;

- щодо характеру діяльності основної маси бойовиків – виконання господарчих робіт, відпочинку, здійснення молитви, проведення занять і так далі, наявність у бойовиків спорядження та особистої зброї, складу та озброєння бойової охорони

- ступінь боєготовності ДРС;

- щодо наявності мінно-вибухових засобів на підступах до табору (прогнозування їх наявності при відсутності підтверджених відомостей)

- побудова бойового порядку та способи маневру групи при захопленні табору або проведенні вогневого нальоту;

- виходячи з типу укриттів, їх захисних властивостей і ступені обладнання, розміщення відносно місцевості основного входу та бійниць

- спосіб знищення противника що знаходиться в даному укритті (якими вогневими засобами, з яких рубежів та вогневих позицій);

- виявивши основні маршрути переміщення бойовиків по табору, зв'язкових, постачальників та інших бойовиків які прибувають до табору та залишають його – визначає ділянки на яких пошуковій (розвідувальній) групі доцільно влаштувати засідки, місця встановлення мін, а також робить висновки про відсутність на цих маршрутах встановлених бойовиками протипіхотних мін та саморобних вибухових пристроїв (СВП);

– в ході вивчення місцевості: наявність ділянок місцевості в таборі та на ближніх підступах до нього що не проглядаються (не розвідані), лощин, водотоків – ймовірність наявності в них противника, використання їх противником при здійсненні маневру з початком бою (при відході, обході групи, підході резервів).

Головною та основною метою дій пошукової (розвідувальної) групи при нападі на табір ДРС являється знищення живої сили противника. Основними способами дій пошукових (розвідувальних) груп при знищенні табору ДРС являються вогневий наліт, захоплення та наведення групових засобів ураження. Командир пошукової (розвідувальної) групи, при нападі на табір ДРГ, має намагатися нанести противнику максимальних втрат в живій силі, обираючи для цього найбільш безпечний спосіб дій. Вогневий наліт це спосіб дій пошукової (розвідувальної) групи, який заключається в раптовому нападі на об'єкт противника з метою його знищення шляхом нанесення йому ураження вогнем озброєння пошукової (розвідувальної) групи без подальшого планового проникнення особового складу групи на об'єкт.

Вогневий наліт проводиться пошуковою (розвідувальною) групою своїми силами, а також при підтримці її дій вогнем артилерії та авіації. Пошукова (розвідувальна) група проводить вогневий наліт на табір при недостатній кількості сил та засобів (перевазі сил противника), відсутності повної розвідувальної інформації про об'єкт, а також при раптовій зустрічі пошукової (розвідувальної) групи з противником безпосередньо в районі його розташування.

Захоплення заключається в раптовому нападі на противника з метою оволодіння об'єктом, захоплення полонених, зразків озброєння, документів та різноманітних матеріально-технічних засобів противника, а також звільнення насильно утримуваних ними осіб. Для проведення захоплення, як правило застосовується бойовий пошуковий (розвідувальний) загін (БПЗ/БРЗ) в складі декількох груп та засобів посилення.

Наведення пошуковою (розвідувальною) групою засобів ураження. Наведення пошуковою (розвідувальною) групою засобів ураження заключається в нанесенні противнику вогневого ураження авіацією та артилерією, без ведення групою вогневого бою з противником. Знищення табору НЗФ наведенням пошуковою (розвідувальною) групою засобів ураження застосовується тоді, коли необхідно приховати наявність в районі розташування табору підрозділу регулярних ЗС який веде пошук (розвідку), при недостатніх силах пошукової (розвідувальної) групи для проведення вогневого нальоту або захоплення табору самостійно, а також в

інших випадках. Визначаючи спосіб знищення табору (вогневий наліт, захоплення або наведення засобів ураження) командир пошукової (розвідувальної) групи оцінює противника, свої сили (можливості групи, сил і засобів її підтримки), місцевість, час доби та стан погоди.

Планувати та проводити захоплення табору НЗФ доцільно тільки за умови переваги пошукової (розвідувальної) групи над противником. При цьому показники кількісного співвідношення особового складу обох сторін не завжди мають вирішальне значення, так як на момент початку бою пошукова (розвідувальна) група своїм раптовим, інтенсивним вогнем, за короткий проміжок часу може знищити до 50% бойовиків від кількості залученого до вогневого враження особового складу (вогневих засобів). В подальшому співвідношення бойовиків навіть один до одного (обороняючі – нападаючі), може бути не на користь пошукової (розвідувальної) групи, виходячи з чого у всіх випадках півтора-двох кратної переваги противника в живій силі від проведення захоплення слід утриматися. Виключеннями можуть бути лише випадки завчасного безшумного знищення бойової охорони противника, блокування базового табору вогнем групи по всьому її периметру, знаходження основної кількості бойовиків в укритті при відсутності в ньому бійниць або проведенні ними господарчих робіт без зброї та спорядження.

В випадку неможливості проведення пошуковою (розвідувальною) групою вогневого нальоту або захоплення, особовий склад встановлює спостереження за противником з метою збору необхідних розвідувальних відомостей для знищення противника іншими силами та засобами (ударами авіації або артилерії).

Успішні дії пошукової (розвідувальної) групи при знищенні НЗФ забезпечуються: – раптовістю нападу на противника; – вмільм вогневим враженням противника та сковуванням його щодо можливостей маневру; – швидкоплинністю бою; – введенням противника в оману відносно чисельності нападаючих; – своєчасним виявленням резервів що висуваються на підсилення та недопущення деблокування ним базового табору; – раптовим та швидким виходом групи з бою в необхідних випадках.

Пошуково-ударні дії застосовуються у випадках, коли в результаті пошуку не вдається досить точно виявити місце розташування ДРС. Вони полягають у послідовному огляді місцевості у визначеній смузі, визначеному районі, або напрямку дій, з метою виявлення противника (об'єкта) та подальшого його знищення (захоплення) ударами і вогнем сил і засобів вогневого

ураження, або проведенням нальоту чи ударом військ у визначеному районі, напрямку.

Група пошуку та знищення здійснює пошук, затримку й знищення противника. До складу групи можуть включатись підрозділи ССПО, підрозділи спецпризначення НГУ, механізовані (аеромобільні) та інженерно-саперні підрозділи.

За способами ведення пошук може бути: односторонній, двосторонній, по напрямках, по ділянках, по об'єктах або комбінований.

Вибір способу залежить від величини району, в якому необхідно провести пошук, характеру місцевості, а також наявності сил, засобів і часу.

Пошук може бути суцільним або вибірковим. Підрозділ, що веде пошук, призначається: вихідний район, вихідний рубіж для пошуку, напрямок, смуга (ділянка) пошуку, кінцевий рубіж.

Для вирівнювання бойового порядку підрозділів групи пошуку, уточнення взаємного положення і напрямку подальшого руху призначаються рубежі вирівнювання: на рівнинній і середньо-пересіченій місцевості – через 3–4 км; на лісисто-болотистій і гірській місцевості – через 1,5–2 км або через 1,5–2 години пошуку.

Темп пошуку повинен забезпечувати ретельний огляд місцевості, житлових будинків, будівель та інших об'єктів, а також прикриття підрозділів вогнем сусідів. Він може складатися: на відкритій місцевості – 2–4 км за годину; на середньо-пересіченій – 1–2 км за годину; на лісисто-болотистій і гірській місцевості – 300–600 м за годину. Під час пошуку противника, який переховується в підземних сховищах, у горах, лісах, а також вночі темп може знижуватись у 2–3 рази.

Під час проведення пошуку здійснюється ретельний огляд місцевості, будівель й інших об'єктів. Під час огляду об'єктів бойовий порядок може включати групи огляду, прикриття і резерв. Для прикриття дій груп можуть створюватися окремі вогневі групи.

Під час пошуку зброя і боєприпаси, які виявлені, вилучаються, підозрілі особи, що вийшли на позиції підрозділів блокування, затримуються, а ті, хто здійснює опір – знищуються.

При відмові противника від опору і добровільній здачі вони роззброюються та супроводжуються на пункт фільтрації і передаються правоохоронним органам. У разі ухилення противника від бою організується його переслідування з витисненням на підрозділи, що займають рубіж блокування.

При здійсненні пошуку у великому населеному пункті у батальйоні можуть створюватися 3–4 штурмові групи, до складу

кожної з яких, як правило, входять: механізований підрозділ, посилений танками, гарматами (мінометами), протитанковими і гранатометними засобами; сапери із запасом вибухових речовин і мін; артилерійський корегувальник (авіанавідник); санітар-інструктор, а також підрозділ ССПО. Для загальної підтримки штурмових груп призначаються артилерійські підрозділи, а також бойові вертольоти.

Сутність рейдових дій полягає у стрімкому просуванні по території, що контролюється противником і веденні бою з метою послідовного захоплення і знищення (виведення з ладу) раніше призначених або знову виявлених об'єктів, встановлення своїх базових районів, блокпостів, окремих пунктів, відновлення (встановлення) контролю над визначеним районом. У ході рейдових дій необхідно намагатися шляхом швидкого і прихованого маневру здійснити блокування ДРС і нанесенням комбінованих ударів з фронту, флангів і тилу, з землі і повітря домогтися їх розгрому. Для повного знищення груп, які відходять слід застосовувати вогневі мішки і засідки. При цьому необхідно домагатися раптовості, чіткої узгодженості дій підрозділів, щоб зірвати маневр противника, нав'язати йому свою волю, ввести в оману щодо напрямку нанесення удару, а також змусити відступати до місця влаштування засідки (вогневого мішка). Дії рейдових загонів не повинні бути ізольовани діями окремих підрозділів, а спільними і чітко організованими. Рейд рекомендується здійснювати батальйонною тактичною групою (посиленням батальйоном) при підтримці артилерії та авіації.

Фільтраційні заходи в районі проведення стабілізаційної операції. Під час бойових дій, перевірки можуть підлягати військовослужбовці та цивільні особи, які опинилися при невстановлених обставинах у місцях дислокації військ після втрати противником своїх позицій.

Необхідність перевірки цих контингентів осіб викликана тим, що: у багатьох з них можуть бути відсутні документи, відповідно – необхідно встановити особу кожного (у тих, в кого документи у наявності, вони можуть бути чужими чи підробленими); серед осіб, які підлягають фільтрації, можуть знаходитись члени терористичних груп та організацій; особи, які перейшли на бік ворога під час збройного конфлікту або бойових дій; дезертири; завербовані іноземними спецслужбами та організаціями особи, які займаються збором розвідувальної інформації або здійсненням диверсій; кадрові співробітники спецслужб; військовослужбовці – диверсанти; особи які вчинили інші тяжкі та особливо тяжкі злочини; інші суб'єкти протиправної діяльності, які підлягають встановленню.

В таких випадках всі особи, які підлягають перевірці, повинні розміщуватись у спеціально створених для цього фільтраційних таборах або пунктах, де мають бути сформовані постійні чи тимчасові оперативні підрозділи, співробітники яких й здійснюють перевірку самостійно або опосередковано (через осіб, які співробітничать з оперативними підрозділами на засадах конфіденційності).

Фільтраційний пункт – це спеціально створена та інженерно обладнана споруда, яка встановлюється на найбільш вірогідних напрямках руху (переміщення) контингентів або іншому, зручному в оперативно-тактичному плані місці. Вона призначається для перевірки водночас невеликої кількості осіб на предмет виявлення можливих ознак протиправної діяльності та передбачає лише короточасне утримання осіб.

Фільтраційний табір – спеціально обладнана інженерно-технічна споруда, що повинна містити комплекс засобів, необхідних для здійснення агентурнооперативних, оперативно-технічних, режимних й адміністративних заходів.

Метою створення фільтраційного табору є довгострокове тримання осіб, відносно яких є дані щодо їх можливої протиправної діяльності, яка підпадає під ознаки злочинів; при цьому мають бути забезпечені всі можливості належної оперативної розробки таких осіб.

Виходячи з цього, основним завданням фільтраційної роботи буде виявлення осіб, які можуть бути причетними до протиправної діяльності, що підпадає під ознаки злочинної. Слід зазначити, що проведення оперативно-розшукових, зокрема контррозвідувальних заходів, у фільтраційних пунктах і таборах належить до числа найбільш складних завдань правоохоронних органів, особливо в умовах воєнного стану⁵.

⁵ Романюк Б.В. Фільтраційна робота як один із елементів реалізації правоохоронної функції Державної прикордонної служби України // *Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів України*: Всеукраїнська науково-практична конференція [Серія: Юридичні науки], (Хмельницький, 14 листопада 2008 року) / Державна прикордонна служба України, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького. – Хмельницький: НАДПСУ, 2008. С. 65.

3. Особливості організації управління підрозділом у стабілізаційних, специфічних діях військ та у спеціальній операції

Підготовка до виконання завдань у стабілізаційних, специфічних діях військ та у спеціальній операції, як правило, здійснюється за алгоритмом підготовки загальновійськового бою.

Вона включає: організацію дій (з'ясування завдання; визначення (уточнення) заходів, які необхідно провести негайно для як найшвидшої підготовки підрозділів до виконання отриманого завдання; проведення розрахунку часу; орієнтування підлеглих командирів щодо отриманого завдання і віддачу необхідних попередніх вказівок на підготовку до дій; оцінку обстановки; прийняття рішення щодо участі у проведенні спеціальних (стабілізаційних, специфічних) дій; доповідь рішення старшому командирі; рекогносцировку (за необхідності); віддачу бойового наказу (постановку завдань); участь в організації взаємодії; організацію взаємодії, управління, бойового забезпечення та елементів тилового, технічного та медичного забезпечення.

Організуюючи участь підрозділу у стабілізаційних діях військ командир підрозділу, крім звичайних питань, повинен враховувати особливості суспільно-політичної, соціально-психологічної та криміногенної обстановки у районі відповідальності; національний та релігійний склад місцевого населення, його традиції та звичаї, ставлення до встановленого режиму обмежень і дій військ.

Додатково він повинен з'ясувати: спільно з якими формуваннями (органами) виконуватиметься поставлене завдання, порядок взаємодії з ними; особливості підготовки і способів виконання завдань; особливості застосування ОВТ, вогневого ураження (обмеження щодо застосування зброї, боєприпасів та інших засобів боротьби).

Крім того, необхідно уточнити місця розташування небезпечних, культурних, історичних об'єктів та об'єктів життєзабезпечення, що не підлягають пошкодженню.

У замислі на участь в стабілізаційних діях командир підрозділу визначає: мету дій; завдання, райони, об'єкти, на яких зосередити основні зусилля; порядок висунання і зайняття визначеного району (базового табору); способи дій під час виконання завдань; бойовий порядок (розподіл сил і засобів за напрямками та завданнями); заходи щодо введення противника в оману.

Після визначення замислу командир завершує формулювання рішення, в якому додатково може визначати: перелік потенційно небезпечних об'єктів, та об'єктів які, мають історичну і культурну

цінність та не підлягають ураженню; райони, в яких забороняється (обмежується) ведення бойових дій та застосування певних видів зброї і техніки; заходи щодо гарантування безпеки цивільного населення; порядок надання гуманітарної допомоги населенню та інші заходи.

У бойових завданнях підрозділам командир підрозділу вказує склад, сили і засоби, що залучаються, а також визначає: завдання, райони, об'єкти, на яких зосередити основні зусилля; порядок дій у ході виконання завдань щодо стабілізації обстановки; місце розташування підрозділу в базовому таборі, порядок його зайняття; бойовий порядок (розподіл по завданнях).

Організуючи взаємодію командир підрозділу додатково визначає: порядок організації взаємодії з органами і підрозділами ІВФ та ПрО, а також органами державної влади і місцевого самоврядування при підготовці та в ході ведення дій, порядок і способи виконання спільних завдань; порядок підпорядкування підрозділів і передачі матеріально-технічних засобів, доводяться єдині сигнали взаємодії, управління, взаємного розпізнавання.

Під час організації взаємодії з ІВФ та ПрО командир батальйону (роти) узгоджує:

- з підрозділами НГУ – завдання і порядок їх спільного виконання, перелік сил і засобів, що залучаються; завдання підрозділам НГ МВС з пошуку та знищення ДРС противника; перелік районів, охорона і оборона яких повністю покладається на НГ МВС, та об'єкти, охорона яких посилюється силами і засобами батальйону (роти); порядок участі у підтриманні встановленого правового режиму; порядок організації дорожньо-комендантської служби і забезпечення дорожнього руху; порядок підтримки (забезпечення) силами і засобами батальйону (роти) дій підрозділів НГУ МВС; заходи щодо відселення (евакуації) населення із кризового району; порядок і строки створення контрольних-пропускних пунктів, блокпостів, рубежів військового загородження, таборів біженців, їх охорони і матеріального забезпечення; завдання щодо підтримання громадського порядку тощо;

- з органами і підрозділами ДПС – спільні завдання, способи їх виконання; порядок ведення розвідки в прикордонній смузі та обміну інформацією; порядок посилення охорони підрозділами батальйону (роти) державного кордону і прийняття від підрозділів ДПС ділянок, визначених для прикриття; сили і засоби батальйону (роти), які виділяються для забезпечення заходів щодо посилення режиму в межах контрольованих прикордонних районів та пунктах пропуску через державний кордон; порядок і терміни інженерного обладнання

опорних пунктів, районів оборони і місцевості у прикордонній смузі; порядок всебічного забезпечення підрозділів, які передані в оперативне підпорядкування;

– з органами СБУ – порядок обміну інформацією та здійснення заходів контррозвідального забезпечення в інтересах виконання завдань; заходи щодо посилення охорони та оборони об'єктів, на які можуть бути спрямовані дії терористичних груп та екстремістських організацій, ДРС противника та НЗФ; порядок забезпечення функціонування встановленого правового режиму тощо;

– з органами державної влади і місцевого самоврядування – порядок підтримання (відновлення) взаємодії; порядок обміну інформацією про дії терористичних груп та сепаратистських організацій, ДРС противника, оповіщення і підтримання зв'язку; порядок передачі важливих об'єктів та комунікацій і здійснення їх охорони (оборони) визначеними підрозділами; заходи щодо впровадження і підтримання встановленого правового режиму; створення у населених пунктах військових адміністрацій і забезпечення їх діяльності; порядок запровадження комендантської години, пропускнуго режиму, паспортного контролю, забезпечення надійного функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування; використання в інтересах виконання завдань місцевої економічної бази, ресурсів, порядок вилучення техніки і майна підприємств усіх форм власності і громадян, порядок залучення місцевого населення для виконання інженерних й інших робіт тощо.

При організації управління додатково встановлюється порядок доведення сигналів, обміну інформацією з органами і підрозділами ІВФ та ПрО, представниками органів державної влади і місцевого самоврядування; місця розміщення і переміщення їх ПУ; порядок підтримання зв'язку з ними.

Під час організації бойового забезпечення дій підрозділу, крім звичайних питань, додатково визначає порядок: ведення розвідки, виявлення та знищення ССО противника, ДРС; використання місцевості та місцевих предметів для розташування особового складу і вогневих засобів, охорони і оборони місць розташування; дій підрозділів у разі виявлення об'єктів, виведення з ладу яких може привести до виникнення пожеж, затоплень, руйнувань, зараження місцевості, тощо; захисту від радіокерованих вибухових пристроїв та засобів РЕБ ССО противника.

Під час організації виконання заходів інших видів забезпечення він вказує порядок: технічного обслуговування і ремонту транспортних засобів; норми створення і використання запасів

матеріальних засобів; особливості організації харчування, водопостачання, отримання матеріальних засобів; організації технічного і тилового забезпечення підрозділів (особового складу), що діють у відриві від основних сил; надання медичної допомоги пораненим і хворим, а також місцевому населенню.

В ході підготовки підрозділу до участі у стабілізаційних діях військ з підрозділом додатково проводяться заняття щодо дій згідно отриманого завдання і особливостей виконання завдань в умовах цивільного середовища.

Крім того, особовому складу роз'яснюються правила дотримання встановленого правового режиму, норм міжнародного гуманітарного права, порядок поведінки з місцевим населенням у районі виконання завдання.

ВИСНОВКИ

Стабілізаційні дії військ – форма воєнних дій, яка уявляє собою сукупність узгоджених та взаємозв'язаних за метою, завданнями, місцем і часом одночасних або послідовних заходів, акцій і дій, які проводяться визначеним складом військ у взаємодії з органами та підрозділами інших військових формувань (ІВФ) та правоохоронних органів (ПрО) у межах стабілізаційної операції або самостійно для стабілізації обстановки у кризовому районі.

Стабілізаційна операція ведеться з метою запобігання збройним конфліктам, їх ліквідації на ранніх стадіях, забезпечення та підтримання безпеки і стабільності в постконфліктний період (робота на деокупованій території). За своїм змістом ця операція полягає у проведенні спеціальних військових дій, маневру утвореним міжвидовим (міжвідомчим) угрупованням військ (сил) за єдиним замислом.

Спеціальна протидиверсійна операція проводиться спільними діями загальновійськових підрозділів, Сил спеціальних операцій (ССпО), інших видів Збройних Сил, інших військових формувань та правоохоронних органів (ІВФ та ПрО) у складі об'єднаного угруповання для виявлення, блокування та ліквідації диверсійно-розвідувальних сил (ДРС) противника або незаконних збройних формувань у визначеному секторі (районі) відповідальності.

Під час участі у стабілізаційних діях правоохоронні органи можуть залучатись до виконання завдань з: – посилення охорони або прикриття визначених ділянок державного кордону; – ізоляції кризового району; – ведення протидиверсійної боротьби; – охорони та оборони важливих об'єктів і комунікацій; – підтримки безпеки на

маршрутах руху; – виконання режимних заходів; – надання гуманітарної допомоги населенню.

Підготовка до виконання завдань у стабілізаційних, специфічних діях військ та у спеціальній операції, як правило, здійснюється за алгоритмом підготовки загальновійськового бою. Вона включає: організацію дій (з'ясування завдання; визначення (уточнення) заходів, які необхідно провести негайно для як най швидшої підготовки підрозділів до виконання отриманого завдання; проведення розрахунку часу; орієнтування підлеглих командирів щодо отриманого завдання і віддачу необхідних попередніх вказівок на підготовку до дій; оцінку обстановки; прийняття рішення щодо участі у проведенні спеціальних (стабілізаційних, специфічних) дій; доповідь рішення старшому командирі; рекогносцировку (за необхідності); віддачу бойового наказу (постановку завдань); участь в організації взаємодії; організацію взаємодії, управління, бойового забезпечення та елементів тилового, технічного та медичного забезпечення.

АНОТАЦІЯ

Військова агресія російської федерації поставила перед системою Міністерства внутрішніх справ України нові виклики та завдання, які пов'язані з необхідністю виконання визначених законодавством повноважень в умовах бойових дій, а також напруженої соціально-економічної та політичної ситуації. В роботі розглядаються питання побудови партнерства та забезпечення прав та свобод людини та громадянина на деокупованих територіях під час стабілізаційних операцій та тактика проведення стабілізаційних заходів поліцейськими на деокупованих територіях.

Література

1. Бойовий статут сухопутних військ Збройних сил України. Частина III. Взвод, відділення, екіпаж танка. Київ: Алерта, 2022. 350 с.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 січня 2023 р. № 30 «Про утворення територіального органу Національної поліції» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/30-2023-%D0%BF#Text>
3. Про затвердження плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад, розпорядження Кабінету міністрів України від 30 грудня 2022 р. № 1219-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1219-2022-%D1%80#Text>
4. Романюк Б.В. Фільтраційна робота як один із елементів реалізації правоохоронної функції Державної прикордонної служби

України // *Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів України: Всеукраїнська науково-практична конференція [Серія: Юридичні науки], (Хмельницький, 14 листопада 2008 року) / Державна прикордонна служба України, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького. – Хмельницький: НАДПСУ, 2008. С. 64 – 65.*

5. *Спільні дії військових формувань і правоохоронних органів держави: проблеми та шляхи вирішення в умовах воєнного стану: Методичні рекомендації / Аносенков А.А., Коломієць Ю.М., Мукоїда Р.В., Томіна В.Ю.: ОДУВС, 2023. 54 с.*

Інформація про авторів:

Аносенков Анатолій Анатольович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри тактико-спеціальної
та спеціальної фізичної підготовки
факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Одеського державного університету внутрішніх справ
вул. Успенська, 1, м. Одеса, 65000, Україна

Коломієць Юрій Миколайович,
підполковник поліції,
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної та спеціальної фізичної підготовки
факультету підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної поліції
Одеського державного університету внутрішніх справ
вул. Успенська, 1, м. Одеса, 65000, Україна

Мукоїда Руслан Вікторович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри тактико-спеціальної
та спеціальної фізичної підготовки
факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Одеського державного університету внутрішніх справ
вул. Успенська, 1, м. Одеса, 65000, Україна